

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Filozofická fakulta
Ústav věd o umění a kultuře

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Autor práce a studijní obor: **Bc. Kateřina Šmajclová** (Kulturální studia)

Název práce: **Slow-Life: Pomalé žití v dnešní rychlé době**

Vedoucí práce: **Mgr. Peter Chvojka, Ph.D.**

Diplomová práce Kateřiny Šmajclové je věnována alternativnímu způsobu každodenního života, který lze nazvat slow living. Paradoxem zůstává, že této alternativě nejde o nic menšího než o poukaz na devastující důsledky konzumu vrcholící možnou ekologickou katastrofou, sebezničením civilizace a živé přírody. Přesto lze hovořit o jednotlivcích či skupinách dodržujících princip udržitelnosti jako o pouhé subkultuře v rámci většinově fungující konzumní společnosti a vytvářející jí opozici.

Z práce je zjevné, že autorka investovala do textu osobní přesvědčení, je schopná uchopit téma jako prezentaci každodenních úkonů ladících s myšlenkou slow-life a v neposlední řadě i jako apel. Otázkou zůstává, zda text odpovídá i požadavkům diplomové práce, tedy zda nalezneme hlubší argumentační kompetence opřené o analýzu kulturních, sociálních a filozofických jevů, jež by vysvětlily příčiny a východiska soudobých ekologicko-sociálních rizik. Diplomová práce podobného zaměření by jistě měla mít alespoň minimální vědecké ambice a nebýt pouze jakýmsi příbalovým letákem, jak žít šetrněji. Bohužel nutno konstatovat, že prací spíše jen probleskuje potenciál, který by mohlo toto výstižně zvolené téma v rámci daného oboru zaujmout. Diplomantka cítí svou silnou stránku v pestrém výčtu všedních postojů, kulturních rituálů a návyků, jakými jsou stravování, móda, kritické vnímání politicko-ekonomického kontextu (dodavatelský řetězec) jednotlivých komodit atp. O to větší škoda je, že bezesporu zajímavý výčet praktických výjevů slow life není ukotven relevantní analýzou opřenou o primární literaturu vysvětlující stěžejní sociální a filozofický kontext daného tématu. Přitom se tomuto kontextu diplomantka nemůže vyhnout. Na této úrovni vysokoškolského výstupu se nelze spokojit s cílem „představit přehled oblastí běžného života, ke kterým je možné

přístupovat odlišným způsobem, než je tomu u většiny konzumní společnosti – tedy pomalu“ (s. 45). Jistěže je tato prezentace užitečná, ale spíše jako dokreslení kriticky pojatého teoretického východiska. O to se sice autorka pokusila, ale místo výchozího bodu práce představuje její nejslabší položku. Komplexní, původní i snadno dostupné úvahy o globalizaci takových autorit, jakými jsou například Giddens či Bauman jsou velmi vágně naznačeny v poněkud zkratkovitých citacích českých environmentálních politiků, navíc bez hlubší analýzy. Povzdech nad tím, že jsme zahlceni díky technologiím informacemi ze všech koutů světa a na druhé straně jsme tak vzdáleni od autentických osobních vjemů (tematizováno na str. 12 a opakovaně 15) nás přímo vrhá do náruče Martina Heideggera, který už v roce 1950 píše dnes již klasický text *Věc* (das Ding), v němž fenomenologickou metodou vysvětluje tento paradox přeinformovaného a přetechnizovaného světa a proti němu vytrženost naší existence, odcizení a vzdalování se nejzákladnějším souřadnicím naší osobní identity. Když už je použit adekvátní zdroj, dozvíme se, že E. Fromm v 90. letech minulého století publikoval dílo *Mít nebo být*, přičemž jde o text z roku 1976. Defekt evokuje i poznámka pod textem č. 43 na str. 20: „Vzpomeňme na Rétoriku obrazu Rolanda Barthesa a typy sdělení, které jsou v reklamě využívány.“ Diplomantka oprávněně tematizuje problematiku manipulativní reklamy a nechá pouze v poznámce odkaz na tak silný zdroj, který by mohla a měla ve své práci bezezbytku využít jako i další texty vysvětlující principy hyperreality, simulace, mytologie atp.

Návrh autorky chovat se úsporně, „šetřit spíš než utrácet“ (s. 11) či následovat princip „retreat“, tedy odpoutat se od stresujících věcí (hmotné statky), díky kterým se nevěnujeme důležitým myšlenkám a opomíjíme svůj osobní rozvoj (s. 15) vykazují ideologické rysy poplatné jakémusi anticko-křesťanskému pojetí asketismu, jež prostým lidem ordinují především politicko-ekonomické elity. Samozřejmě jde o kontext, v němž jsou tato přesvědčení formulována, přesto si dovoluji namítnout, že schopnost jedinců či skupin propojit sociální, kulturní a ekonomický kapitál spíše povede k aplikaci udržitelnosti, k rozvoji lokálních subjektů, kteří cítí zodpovědnost za svou krajinu a vládnou reálnou schopností ji předurčovat. Jinými slovy, autorka nazírá věc úhlem kriticky nadaného, skromně uvažujícího spotřebitele, nikoli úhlem socio-ekonomických lídrů a místních investorů, jejichž uvažování může být podobně osvícené.

Právě otázka ideologizace slow life by mohla být v rámci obhajoby otevřena, podobně jako by měl být alespoň dodatečně vysvětlen Heideggerův text *Věc*.

Kateřina Šmajclová bezesporu prokazuje široké praktické znalosti zvoleného tématu, svou energii velmi pravděpodobně investuje do tohoto bohubitého životního stylu a o to větší škoda je, že neusadila svou práci do takového teoretického zázemí, které by si toto inspirativní a nejvýše

aktuální téma zasloužilo. Jako pozitivum nutno zmínit minimum gramatických chyb (nazbyt s. 28 či dodnes s. 29 pišme dohromady) a kultivovanost psaného projevu.

Práci doporučuji k obhajobě.

Návrh na klasifikaci diplomové práce: dobře

.....
podpis oponenta práce

V Českých Budějovicích dne 8. 6. 2022

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------